

Եփրու աղ. Գրիգորյան

Կարգադր

Ե - 1894

Լույ
358

✓

н 684

684

2000

358

534

464

44

ՎԱՅՐԵՆԻ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ՄԷԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԷՄԻՆԻ ՏԵՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ

9

1865

1894

Типографія Э. Теръ-Григорянцъ. Эривань.

ԵՐԵՒԱՆ

4291

4549811

544640644244

454640644244

Дозволено цензурою. Тифлисъ. 5-го Января
1894 года.

(4965)
38/

358-2003

28-357

4881

4881

4881

4881

4881

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, մեծ պաշտօնեայ:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ, նորա կինը:

ՄԱՆԻԱ, նորանց դեռահաս աղջիկը:

ԲԱԴԱԼ, Մարկ Ադամիչի եղբոր սրբին, վայրենի:

ՍԵՐԳԵՅ, ծառայ:

Անցքը պատահում է Պետերբուրգում:

ՎԱՅՐԵՆԻ

ԿԱՏԱԿԵՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵՍ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ:

Ետորանը ներկայացնում է
Հֆել ընտանեկան սենեակ:
Խորքում դուռը. աջ դուռը
տանում է Եկատերինա Գե-
որգիեվնայի ննջարանը, իսկ
ձախ՝ Մանիայի: Բեմի վերայ Հֆել
կա՛հ կարասիք: Աջ և ձախ անկիւննե-
րում դրուած են գեղեցիկ տրօպիքական
ծառեր: Ռիանին և բազ կաթոռները
շինուած են արտասահմանի ամենաճը-
կուն զսպանակներով (аружина), այնպէս
որ նորանց վերայ նստողը համարեա
թաղվում է նորանց մէջ: Այժմ փոքր

խորքում դրուած է նաև Ճոճանակ-ա-
թող (началка):

STUTL 1.

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ Ե՛ր- է Գալէա ՏԵԼԵ ԴԱՆԻՅ

Առ... գեռ չեն վեր կացել. այդպէս չէ
կարելի... Յիմա կարող է գալ. поѣзд-ի ժա-
մանակն է... դա շատ անյարմար բան է... (Մե-
տենո՞ւ է ինձ դրանք և շատ զգուշութեամբ երե-
տեման իմո՞ւն է, որի յերևելի լինում է „Кто тамъ?“)
Я, я, Катя, ну что, скоро? (Առնում է „Иду, Маркъ“)
Առ... ուրեմն պատրաստ է: (Միջոց. արագ գա-
լով) Да... племянникъ... և նա գալիս է այ-
սօր, յիմա այստեղ՝ կլինի... да, да... Որկան
կազմը է ունենալ արիւնհակից պարեկամ...
բուն Այաստանցի... և նորան տեսնել այստեղ,
կեզ մօտ... да... Ես երեւակայում եմ, տէ որկան
ուրախ կլինի Маня-ս племянник-իս հետ... да...

STUPL 2.

ՄԱՐԿ ԱՊԱՄԻԶ ԵՒ ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ.

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ. ԳԵՌԳԻԵՎ, ՆԱ.

Здравствуй, Маркъ! (Womtun- & Gmftn-
fch-):

Անհրաժեշտ ծանոթութիւն:—Ընդհանրապէս Մարկ Ագամիլի,
կնօք և զստերի խառակցութեան ժամանակ ականջ է ծակում նո-
րանց չափազանց ուռածական ակցէնաբ, բառերի ելէնէնբը, տա-

ՄԱՐԿ ԱԳԱՄԻԶ Ժպտում է հեղուներով հեռանում է
Ոչ', ոչ', այերէն ըարեւիր, այերէն... չէ
կարելի: Վերջապէս, ետէ մենկ մեր այերէնով
չխօսենկ, Маничка-ն էլ չի խօսիլ.— да...

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

ԱՄԵ, մոռ'ացայ. բարեւ ձեզ: (Հմէք-ը-ս-հե):

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ

2է կարելի, օկիա, 2է կարելի:—Нельзя-съ,
да! Վաղուց մենկ պէտկէ այդ մառին մտածե-
ինկ: Мавричка-ին այերէնը շատ յարկաւոր է:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

ԱՏԻ, սիրելիս. տեսնում ես, որ ես էլ, ՄԱ-
ՈՒՅԵԱՆ էլ, արդէն մահուր այերէն ենկ խո-
սում:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻԶ

Այյո, այյո, պարտական՝ ենկ խօսելու,
մեր սուրպ լեզուին՝ է. ետէ մենկ չխօսենկ,
Քրանսիացին, Вѣдь, չէ խօսելու այերէն: Այ,
племянник-ս գալիս է. ինչո՞ւ նա կարծի, տէ
մենկ այերէն չգիտենկ. ինչո՞ւ նա մեզ վերայ
ծիծաղի: Չմոռանաս, որ նա Այաստանից է գա-

ոքերի արտասանութիւնը և վերին աստիճանի նրբութիւնը: Առանձ-
նապէս պէտքէ ուշք դարձնել ն, ւ, զ, հ, խ, ո, և յետոյ լ, ց, ս, մ, յ,
տառերի վերայ, որոնք աւելի քան նուրբ և կակուղ են արտասան-
ւում. ինչպէս օրինակ՝ ն-ԱՅ, ւ-ԱՅ, և այլն. կամ՝ տեան՝ ել-տեանԱՅ, ե-
կարելի-կարեւելի, աւել-աւելել. բայց իհարկէ ոչ ամեն դէպքում.
այդ պատճառով նրբութեանց տեղերը և տառերի որոշելու համար
զորաւոր են տառերի զլիշի փոքրիկ օտարակետեր: Իսկ զ, խ, հ, յ,
դրանք են տառերի զլիշի փոքրիկ օտարակետեր: Իսկ զ, խ, հ, յ,
դրանքը սիւշու և ամեն գէպքում շատ նուրբ են հնչւում և շատ տեղ
հ, ք, և ուրիշ տառերի տեղ գործածուած են յ, կ, և այլն:

լիւս... մեր Այստանից, ուր մի ժամանակ այժե-
րը այնպէս արիւն՝ են քաղել— да...

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Յիմա, կարծես, поѣзд-ի ժամանակն է. Сер-
ԴԵՅ-ը գնացել է նորան բերելու:

(Գնացելէն ետք) ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ

Այո, այո, զուգուց է ար գնացել է. (Մե-
կայ) Ժառնչեղ՝ աւ... մենկ պէտկէ ինկնեք՝ գնա-
լի՛նկ встрѣчать ան՝ ելու— да...

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Ну, тоже! Մի молокосос-ի անաջ:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ

Այ, Катя, այդպէս է կարելի. մեծ է տե-
ւոյիւր է, պայք իմ племянник-ս է. — да... Ну,
какой-же онъ молокососъ—ему вѣдь 22 года!

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Պայք ինչ արած-այդպէս շուտ զիւր կենալ
չէի կարող: Поѣзд-ը ժամի 10-ին է գալիս ու?
կարելի է ժամի ուտարին զիւր կենալ:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ

Да... ես ներողութիւն կ'ընդրեմ Բագալից:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Դու ապրում ես, որ դորանկ գիւղացի՞կ են,
այո՞... Ուրեմն կարելի է շատ էլ церемониться
չլինել:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ, լախեցա՜

Ахъ, Катя! Ինչ ես ասում: Նոկա, այո,
գիւղումն են ապրում, բայց երեւի Эриванъ-ցի
են. լաւ կարողութիւն կ'ունենան. միայն հինգ
սօմար հող՝ ունեն. այգի, գիտես, խաղող
դեղձ, տանձ... какъ—же!

ՏԵՍԻԼ 3.

ՆԱՅՆՔ ԵՒ ՄԱՆԻԱ

ՄԱՆԻԱ, Ներսէս Գալոշի եւ Ենեւիկի

Բարեւ, папа. (Հաճախում է հայրը նորա գը-
լուիւ): Բարեւ, мама. (Նշողեւ). Папа! Ինչպէս է
այերէն галопъ?

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ

Галопъ?... Галопъ!... ну, да... галопъ...
— կ'օլօշ:

ՄԱՆԻԱ

Կ'օլօշ. ֆի, որպէս կ'ոսկիւ է— կ'օլօշ:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ

Այ, ներողութիւն. պօլօրոմիին կ'ոսկիւ է. —
դա այերէն է:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Դու ասացիր, որ հողէ՞ր ունեն. ո՞րպէս
տեղ է— չգիտես:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻԶ Դժ նշանակաւ իւր ասում

Հինգ սօմար են գրում:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Այդ ո՞ր կան տեղ է—հինգ սոմար:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Հինգ սոմար... да... երևի մեծ հող է...

а можетъ быть и пятьсотъ десятинъ.— Помѣ-
щикъ-ն'եր են:

ՄԱՆՈԱ

Այդ ո՞րտեղ է, папа, դորանց հողերը:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ну? Какъ-же ты въ самомъ дѣлѣ? Ես կար-
ծեմ կեզ ասել եմ, որ Эривань-ի մօտ Сурмалин-
скій уѣздъ կայ, այնտեղ, երևի помѣщикъ-ն'եր են:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Բայց ասում էիր, որ գիւղացիկ են:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Այյո, այյո, տէ՛ւ գիւղացիկ են, բայց ե-
րևի помѣщикъ-ն'եր են:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Ахъ, Маркъ, ну какъ-же ты, право? Մէկ
ասում' ես գիւղացիկ են, մէկ ասում ես Эри-
вань-ցիկ են... և յետոյ' երևի да երևի: Միտէ
այդ կանն էլ չգիտես:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ахъ, Боже мой! Ի հարկէ չգիտեմ: Վէ՛ծ ես
կեզ ասել եմ, որ ես հինգ տէ վեց տարեկան
էի, որ ինձ Այաստան'ից Նոր-Нахичевань-ցի Ал-
баловъ-ը պերել է այստեղ—Петербургъ և որ-
դեգրել է... Այդ կարասնական տուականնե-

րին' է եղել: Եւ մինչև այս վերջին ժամանակ-
ները, դեռ ևս չգիտէի' տէ ես եղ'պայր ունեմ:
— Да... Եւ նա իմաց'ել է, որ ես դեռ կենդա-
ն'ի եմ: գրել էր այն նամակը, որով խնդրում էր
Բաղալին բախ'տաւորացնել:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Պայց ինչի՞ց գիտ'ես, որ помѣщикъ-ն'եր են:
Նորա նամակից երևում' էր, որ այն կան էլ մեծ
կար'ողուտիւն չպէտկէ ուն'ենան:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Նա գրել էր, Վէ՛ծ, որ նոկա կարաւարւում
են այդ հինգ սոմար հող'ով... ну, ուրեմն, по-
мѣщикъ-ն'եր կլին'են: Пятьсотъ десятинъ—не
шутка-сь!

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Իսկ ինչ'ու յամար ես բերել տուել Բաղա-
լին:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Նա, արաջինը, իմ племянникъ-ս է: կցան-
կայի տեսնել, Վէ՛ծ ինձ արիւնակից է—да...
Իսկ երկրորդ, կցանկայի նորան Департамен-
տում տեղ'աւորել... Նա շատ արաջ կերտայ—да...
կովկասեցի է:

ՄԱՆՈԱ

Папа? ապա ինչպէս'է, որ Բաղալը չէ եկել
այստեղ' ամառսարան:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Երևի заграница է գնաց'ել:

ՄԱՆԻԱ

Ֆի'. երկրորդական եղ'պայր:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Маня!

ՄԱՆԻԱ

Ахъ, мама, ну, ինչպէս կարելի է ասել
երկրորդական եղ'պայր... Вѣдь это некрасиво!

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Это не твое дѣло! Այդ այերէն է... Վեր-
ջապէս ի՞նչ պակաս է—երկրորդական եղ'պայր:
—Это, даже, нѣсколько благозвучно.

ՄԱՆԻԱ

Ну, воображаю, благозвучно...

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Маня, Маня!... Ի՞նչ է պատայել կեղ այսօր:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Да... Այդ պօլօրը շատ գեղ'եցիկ է. պայց
դուկ պէտկէ յազնուէք: Ձեր շորերը պօխ'էկ.
այդպէս չէ կարելի—да... Катя, այսօր ճաշի
յամար ինչ ես заказъ տուել:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Առանձին ոչինչ. միայն աս'ել եմ, որ ПЛОМ-
биръ պատրաստեն:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Ну, ինչպէս կարելի է, душка, միայն ПЛОМ-
биръ... Դորանով մենկ չենկ կարող զարմացն'ել
մեր Բաղալ'ին:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Պարզ բան' է, որ միայն ПЛОМбиръ չէ լին'ե-
լու. խոհարարը շատ լաւ գիտէ, որ այսօր
մենկ մեր ПЛЕМЯННИК-ին ենկ սպասում:

ՄԱՆԻԱ

Իսկ ինչպէս է այերէն ПЛЕМЯННИКЪ?

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

ПЛЕМЯННИКЪ?.. да... ПЛЕМЯННИКЪ... ну, մի
այդպիսի բան' էլ այդ կլին'ի: (Յանկարձ ԳԼԷԻ
ԸՆԴԵԼԸ) Ахъ да!.. եղ'պօր որդի կարելի է աս'ել:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Այյո, այդ ուղիղ է. եղ'պօր որդի:

ՄԱՆԻԱ

Ахъ, ինչպէս գեղ'եցիկ անուն' է' Բաղալ...
Բաղալ... вотъ прелесть!—Բաղալ...

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Ну, ну, դու խնդրեմ շատ մի երեւակա-
յիր... Да, кстати!—ձաշի մաս'ին... Երեկուայ
մեր горчица-ն—այ այ այ... Ինչպէս կարելի է:
Այսօր էլ այդպիսի горчица սեղ'ան'ի վերայ չը-
լին'ի... Вѣдь это скандалъ! Ետէ անկարձ Բա-
ղալը երեկ եկած լին'էր. ну, ինչպէս կարելի է:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Ахъ, մեր աղ'ախ'ինը ինչպէս պչաց'ել... Ես
նորան դեռ անցեալ օրը նկատ'եցի, որ подавать
չան'ի, պայց կրկին դրե՛լ էր սեղ'ան'ի վերայ:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Ну, ի սէրն Աստուծոյ, զգոյշ կաց, որ այսօր գոնէ չերևայ այդ горчица-ն. հրամայիր տան ծառաներին. ամենակողմիտ ճաշակի յամար անտանելի է և, յանկարծ, Բագալի առաջ... ա?

ՄԱՆԻԱ

Папа, ինչ կնշանակէ մանանիելի:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Մանանիելի... մանանիելի... да... մանանիելի... Ну, да... մանանիելի... այդ, բոլոր... պօղի-րիկ-պօղիրիկ տռճիւննիեր են:

ՄԱՆԻԱ զարմացած

Տռճիւննիեր... (Գլխիս քայտառկան շարժելով) Ձէ, папа. իսկ իմ ուսուցիչս, պարոն Արշարունին ասում է, որ մանանիելի՛ր горчица-ն է:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, ինչոյն

Ну, да... горчица-ին' էլ կարելի է ասել:

ՄԱՆԻԱ

Իսկ տռճիւննիեր...

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, ալիս

Այո, կան մի տեսակ տռճուկներ, որոնց մանանիելի են ասում:

ՄԱՆԻԱ

Երևի, папа, горлица-ին' են այբերէն մանանիելի ասում:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Այո, երևի: Բայց ինչու горлица-ին պէտք է ասեն մանանիելի և ոչ ա է մի ուրիշ տռճիւնի:

ՄԱՆԻԱ

Որովհետեւ горлица—горчица նման են իրար:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Да, впрочем... կարող է լինել: Դու, Маня, ես ինչպէս տեսնում եմ, կարող ես լաւ ФИЛОЛОГԻ լինել:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ, լէր ինչպէս

Маня, ժամանակն' է. պէտք է շորդ պօղիել:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ ինչոյն

Да, да... ինչպէս կարելի է... Ամեն րոպէ կարող են գալ իսկ դուկ առաւօտուայ КАПОТ-ի մէջէն էլ:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Գնանկ, Маня.

ՄԱՆԻԱ ինչպէս

Գնանկ, мама.

(Գնում է):

ՏԵՍԻԼ 4.

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ ինչոյն

Әх, әх, әх... ժամանակ... եւ եղպօրս որդին գալիս է այն տեղաբեկից, որտեղ տաղուած են իմ յայրս, մայրս, պապերս-да... այն տեղերից, ուր մի ժամանակ հինգ վեց տարեկան ապակում եմ եղել... էն յոգը շնչել, էն ջուրը խմել-да... Ո՛րկան ուրախալի է, որկան

ուրախալի է... (Սիմոն: Նայում է Ժամայոյին) Պայց
ինչո՞ւն անդամն ու զայան... Ես անյամկեր սպա-
սում եմ, իսկ նոկա չեն մտածում շուտ գալու-
նա... (Գնում է):

ՏԵՍԻԼ 5.

(Ներքին է մտնում Բարալը Սերգեյի աղմուկից հետո):
Նա շուտ է. բերանը բաց է մեղմել այս փետրի շե-
ղ-նի-նը պետեւել: Նորա պէտքն ինչպէս — էպի-
փ-լացոյ — պէտք է. շրթերը նստելու անհաշի, փ-լա-
նան, հին. վերան առնելու արդարեւ չի — նի. փ-լա-
նը փ-լի-նի չէ վերանս: Առնել ինչպէս անելու, որ
աղմուկ է յարաւել վերայ եւ իտր է մոտ վայր ընկնել:
Ուրիշ շար պէտք-ընկած է շարժում. ինչպէս օրե-
նային շարժերն ինչպէս մտնում է յայտ արդարեւ
վերայ):

ՍԵՐԳԵՅ ԵՒ ԲԱՂԱՒ

ՍԵՐԳԵՅ

Вотъ, стойте здѣсь. А шапку (վերջնելվ
Բարալի փ-լի-նի փ-լա-նը) всета-
ки снимите.— Вотъ, такъ!

ԲԱՂԱՒ

Հը՞ր... ախր գլուխս մտնում ա:

ՍԵՐԳԵՅ

Что? Нельзя-съ! Въ комнатахъ въ шапкѣ
непологается! (Բարալը ինչի՞ն փ-լա-նը փ-լի-նի է
դնում): Аа!.. (Յայց արւել Բարալի վերայ հանդիս-
ման):

խնայ) опять надѣль. Ну ужъ племянникъ! От-
куда выкопалъ баринъ?— Вотъ чучело?! (Գնում է)
Пойду доложу.

ՏԵՍԻԼ 6.

ԲԱՂԱՒ Պայց

Ձանրմ, էս ուր եմ ընկել ես... էս ուր են
բերել ինձ... Ես հմիկ ինչ տեսնում ըստեղ... Թա-
ռ... էս ոնց են մանգալիս, էս գեների վրայ սը-
րանք... նցա, նցա, նցա... Տո, ջանմ էս իմ
տեղը չի, վալլա—բիլլա, էս իմ տեղը չի... էս
ինչ քեզալգի մէջ ընկալ ես:

(Լուսն է միտ անհետից Մարի Աղամիչի ձայնը. ну, что,
пріѣхали наконецъ? А племянникъ? Լուսն է Սերգեյի պատասխա-
նը. онѣ въ этой комнатѣ-съ. Բաղաւն այս ձայները լսելով և վա-
խենալով, միջի դրան մօտ պատին է կաշում և ձգում, այնպէս որ
միջին դռնից ներս մտնողին չէ նկատում):

ՏԵՍԻԼ 7.

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ, ԲԱՂԱՒ ԵՒ ՅԵՏՈՅ ՍԵՐԳԵՅ

(Մարի Աղամիչն ուրախ, բազոր ծախտով ներս է մտնում, որ
բարեի, համբուրի, փոցի և ուրախութեան արտասուք Թափի իւր
օրտի, ջերմեանդ օրտի կարօտն առնի, բայց զարմացած՝ բեմը
զատարկ է գտնում. յետ է դառնում, որպէսզի Սերգեյին հարցնի թե
ուր է եղբոր որդին և նկատում է դրան մօտ, պատին կպած և ձը-
գաւած Բաղաւին):

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ Կարճացած է Լուսնեցած

А!.. ТЫ ЧТО ТУТЪ? (Բարալը շարունակ է լուս-
նայում է ուղիղ նորա աւելին): Кто ты таковъ?..

Кого тебѣ нужно?... (Умолкнувъ). Ахъ, вѣрно мазурикъ! (Вскрикивая). А? Какъ ты смѣешь, мерзавецъ! (Затѣвая нѣмую пѣсню). Какъ-же ты это, а?... (Затѣвая нѣмую пѣсню). Въ часть, въ часть его сей часъ!

УБІЙЦА

Кого это, баринъ?

УБІЙЦА

Вотъ этого мазурика! Невидишь, чтоли, балбесъ! Тащи его въ часть!

УБІЙЦА

Кого-же баринъ? Племянника-то?

УБІЙЦА

Что-о?! Какого племянника шутъ ты гороховый?!

УБІЙЦА

Какъ-же-съ. Видѣ онъ-же вашъ племянникъ!

УБІЙЦА

Вотъ тебѣ разъ!.. Послушай ты, право, о чумѣ!

УБІЙЦА

Да какъ-же-съ. А вотъ его видѣ. (Затѣвая нѣмую пѣсню). Попутчикъ его передалъ мнѣ, а я долженъ отнести въ Полицію-съ.

УБІЙЦА

Подай, подай... (Затѣвая нѣмую пѣсню).

Да!.. Бадалъ Даниловъ Адамовъ... (Затѣвая нѣмую пѣсню). Ты... того... ступай! (Умолкнувъ).

СЪЮТЪ 8.

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

УБІЙЦА

ԲԱՆԱԼ ԵՆԵՄԵՆ

ԲԱՆԱԼ ԵՆԵՄԵՆ

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ապրիլ... ԿՐՈՒՄ ԿՐՈՒՄ... (ԲԱՆԱԼ)

Իսկ պատկեր:

ԲԱՆԱԼ

Ազատի:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Դա... սրտիկին ճշմարիտ է... Ազատի...

Ազամ իմ յայտն է եղել... Դա... Մայր սա ինչո՞ւ

այսպէս է: (Մայրս չեմ կարող հասկնալ ինչ է պատահում)

Նայեալ է ինչ-որ բանի վրայ... Դա... Մայրս ինչ է պատահում

Սա կատարեալ վայրենի է... Դա... Մայրս ինչ է պատահում

բան գեղ' արց ու պօրց անել... Ինչպէս երե-

ւում է սոկա աղկալունք եմ... (Կարծիքս չեմ կարող

և նայելով ինչ-որ բանի վրայ) Նայելով է ինչ-որ բանի վրայ

տեսնեմ... (Նայելով է ինչ-որ բանի վրայ) Դա... Ինչո՞ւ հա՞կան-

գնել. նստիր:

ԲԱՆԱԼ

Հը՞հ: ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ, յետո՞ւ անելով

Նստիր, նստիր այդտեղ:

ԲԱՆԱԼ

Նստեմ:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Այո, այո... Նստիր: (Առանց) Дикарь,

дикарь!

(Բաղալը նստում է ճոճանակի նստելատեղի ծայրին. ճոճանակը դուրսում է առաջ և նա, փոխանակ ճոճանակի վերայ նստած լինելու, տեսնում է իրեն յատակի վերայ: Այս շրթերի վերայ վեր է թռչում տեղից Մարկ Աղամիչը և զարմանքով նայում է Բաղալի յիմար դրութեան վերայ, որը զգուշութեամբ և կոտորած վեր է կենում և կանգնում):

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ի՞նչ պատույնից:

ԲԱՆԱԼ

Բա՛կի, աղա, չիմացամ...

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ի՞նչ, Դա... դու այդտեղ չես կարող նստել.

եկ այստեղ, եկ, այ... (Յայտնելով ինչ-որ բանի վրայ)

Դա... Բա՛կի, չեմ կարող հասկնալ ինչ է պատահում

(Ինչո՞ւ չեմ կարող հասկնալ ինչ է պատահում): Այստեղ՝ նստիր, այստեղ:

(Ինչո՞ւ չեմ կարող հասկնալ ինչ է պատահում): Բա՛կի.

լը մեքենայաբար մտնում է ցոյց տուած բաղկաթոնին (Այս բա՛կի.

նայելով ինչ-որ բանի վրայ) Ի հարկէ մի երկու անգամ ոտը սլքուելով և հաղի իրեն

պահելով ոտերի վերայ, կամենում է խոր նստել բաղկաթոնում.

բայց նորա ճկուն զսպանակները տանում են շատ խոր՝ Բաղալը,

որը թուրք կպած, ոտերը և ձեռքերը յանկարծակի երկիւղից դե-

պի վեր բարձրացնելով, կարծես ուզում էր բռնուել մի բանից. և

այսպէս, բաղկաթոնում խրուելու ժամանակ, մի այնպիսի կոշտ և

անդուր բացառանքներին է դուրս թռչնում որկորից, որպիսին կա-

րող էր արձակել խեղդուած ձայնով Բաղալի պէս մի վայրենի դի-

զացի, երբ նա յանկարծակի մէջքի վրայ դուրսուելու լինէր մի ան-

յատակ անդունդ: Մարկ Աղամիչը լեզուպատտա և օտարաբան վեր

է թռչում տեղից, իբր օգնութեան հասնելու:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ի՞նչ է. էլ՞ ինչ պատույնից:

ԲԱՆԱԼ. վեր կենալով Բա՛կի

Բա՛կի, աղա: (Առանց) Վա՛կի, չեմ կարող հասկնալ ինչ է պատահում

Դա... Բա՛կի, չեմ կարող հասկնալ ինչ է պատահում

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ну, да!.. Նստ'ել չգիտ'ես:— да... Աւրեմն
կանգն'իր, կանգն'իր:

ՏԵՍԻԼ 9.

ՆՈՅՆԲ ԵՒ ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ, շնորհակալ խորապէս

Այս ինչ է, Մարկ. ինչ պատայեց այստեղ...:

(Տեսնելով Բարալին և յանկարծ, խիստաւելով, որ ինչ
համայն յայն է հանգստի) Այս ինչ է. ինչո՞ւ ես ն'երս
տող'ել այս մաշուրի-ին:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Машири!.. ես էլ էի այդպէս կարծում:
պայց...

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Աւրեմն, Բարալին է. այսինքն:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ну, ոչ... Սա իմ племянник-ս է:
ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ, խիստաւելով յետ Բարալին
ինչպէս... այս լայրենի'ն:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Да...

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ, հեռախոսաւորաւորաւոր
լու Բարալին լինելով

Вотъ такъ—такъ!! (Բարալին շատ շատ է
հի որով, հի որով լինելով, ինչպէս լինելով) Եւ զու
կամենում ես սորան Դепартамент-ում տեղա-
ւորել:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ну, вотъ еще! Департамент-ում!.. Պէտկե
սորան յետ ուղարկել, ապա տէ ոչ մենկ այս-
տեղ՝ կիսայտառակուենկ... Ինչպէս կարելի է...
(Մէջոյ. Բարալին) Ըրը... Բարալին:

ԲԱՂԱՄ, Բարալին և շատ անխորժ յայն հանելով

Համար...

(Եկարեքնա Գեորգիւնի անխորժ զոյն-ս-ս
է և անխորժ ինչ-ս):

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Իսկապէս ճիշտն է գտնուում ձեր գիւղը:

ԲԱՂԱՄ, անխորժ

Հըր:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Эривань-ի մօտ է, տէ շատ է յետու Զ-
ривань-ից:

ՏԵՍԻԼ 10.

ՆՈՅՆԲ ԵՒ ՍԱՆԻԱ

ՍԱՆԻԱ, նոր հագնաւոր և լուսաւոր ձեր և հանգ-
Папа, Сергѣй-ը հի'ել է. իսկ ձեր племян-
ник-ը:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ահա, ներկայացնում եմ կեզ իմ племян-
ник-իս: Կողմաւոր:

(Մանկա, արեւելով Բարալին, որ ինչ որ յայն-
վել է լուսաւոր և Բարալին):

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Маня! Маня! Что съ тобой, дорогая?

ՄԱՆԻԱ

Ու՛հ, ինչպէս վախեցայ, այս րո՛ւ է, մամա?

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Կեզ ասում է, որ племянник-ս է:

ՄԱՆԻԱ հետաքրքրւած է արտաքին

Что? — Ի՞նչ երկրորդական եղջայրս:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Այո, Маня, այո. ես պօղորովին զարմացած եմ:

ՄԱՆԻԱ, արտաքին

Да неужели-же это правда?

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ, հարաւ

Ну, что-же дѣлать, когда правда.

ՄԱՆԻԱ, չհարաւանաւ յարմար էլ այդ հրէի հետ
Ո՛հ, ո՛հ. չի կարող լինել... Անկարելի
բան է, անկարելի:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ, շփուելով

Маня!...

ՄԱՆԻԱ

Да вѣдь онъ, право, чудовище, мама.

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ну, ну, довольно! — да... (Բարաւիկ) Զեր
գիւղը մեծ է:

ԲԱԴԱԼ

Հը՛ր:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Զեր գիւղը մեծ գիւղ է:

ԲԱԴԱԼ

Զէ՛ հա... Տանօթոյ, տանու թ տուն անջաղ:

(Մանիա Լ-ել. Գէորգիէ շա ցնչում է բարաւ
լի յայնից):

ՄԱՆԻԱ

Мама, дикарь, право, дикарь! Какъ онъ
говорить! Это ужасно!

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Что-же дѣлать, дорогая?

ՄԱՆԻԱ

Мама, ապա յարգու Բադալից. միտէ նո-
րանկ Բոննա կամ гувернантка չունեն իւրեանց
տանը:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ, լուրջ Մանիայի խոսքը, հեզ-
ունեամբ:

Ինչպէս չէ. րոյաւ-ի վերայ էլ ածել գի-
տէ սա:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ շփուելով

Այո... երեւում է ճեռկերից... Маркъ,
ասա նստի. ինչո՞ւ է կանգնել:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Ինչպէս նստի. կանի որ նստել չգիտէ:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ ԵՐԱՄԱՆԻԱ լարաւոր
նստել չգիտէ:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԵՕՐԳԻԵՎՆԱ

Փոխ է, ինչ է:

ՄԱՐԿ ԱՂԱՄԻՉ

Да, повидимому изъ слоновой породы.

ՄԱՆԻԱ, հարձակուիլ նայելով բարակ լերայ,

— Սպիտակ черкеска, позумент-ն'եր, кинжалъ
въ золотѣ, սպիտակ папахъ, блондинъ, պոկ-
րիկ-պոկրիկ բերեր... (Հիասթափուած և բարկա-
յաթ) Фи! вотъ паршивая морда!?

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ հարձակուիլ յերայ
նստ'իր, Բագալ... մի պոկր հոտ'իր... Ին-
չու ես կանգնել:

ԲԱԴԱՆ

Հը՞ր:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ

նստ'իր, նստ'իր: (Լուսնէտու նայելով լերան)

Какой онъ жалкій!

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, նշնակէ խոր հարձակուիլ յերայ

Բարակն

Իսկ յայդ ինչ բան'ի է:

ԲԱԴԱՆ

Ափուս... Կատեպան ա, աղա: (*)

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ ԵՒ ՄԱՆԻԱ, Դառն

Аа!.. капитанъ?

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, Դ ի՞նչ որտեղացած, Կոջը

Вотъ видишь?

ՄԱՆԻԱ

А какъ-же онъ, папа, такой... վայրեն'ի:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ

Դէ նստ'իր— յե, Բագալ, այստեղ:

(*) Այդպան, садовникъ.

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, Բարակն

Որկան հող ունէ՞ք:

ԲԱԴԱՆ

Սկի աղա— հինգ սոմար:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Որ'կան տեղ' է հինգ սոմարը:

ԲԱԴԱՆ

Սկի. կէս խալվարէն տեղ ա. ցորէն ենք ցա-
նում:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Հըմ... քանի' պուգ ցորեն է ցանում աղ-
հողում:

ԲԱԴԱՆ

Քէ ասեմ 15 փուխ. կէս խալվար էլի...

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

15 պուգ... не болѣе одной десятины!..

ՄԱՆԻԱ

Вотъ такъ—такъ!!

ՄԱՆԻԱ, Կատեպան և Կոջը արհամարհելով
մտնել:

Бадаль!.. вотъ противное имя!.. Вадаль!..

(Բարակն, որ ծոցից հանեց Դ նման, արտա է
Մարկ Ադամիչն):

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Այդ ինչ է, նամակ է:

ԲԱԴԱՆ

Զէ, աղա, գիր ա: Ափուս ա տուել, որ տամ
քեզ:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ, Մարկին

Что такое аяпол?

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, չլեւել կեղ հարցը, Բարաւին

Ну, да.— Նամակ է:

ԲԱԳԱՆ

Ձէ, աղա, գիրա, գիր:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, լեւելելով նամակը երկու- հարեւր

ձայնով

Что за пакость! (Սա և Բենեդիկտը զգուշացնում է նայում է նամակին):

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ

Դու այդտեղ՝ նստիր, Բագաւ. մենկ յիմա կկարգանկ: (Մարկին) Вѣрно отъ брата?

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ

Должно быть. (Ձգում է Բենեդիկտը և Բագաւին) Фу, какъ воняетъ!

(Մատենի ծայրերով և զգուշացնում սկսում է բաց անել կեղ- տոտ նամակը շատ մեծ զգուշութեամբ, որ կեղտը մատներին չը- կայի. կնոջ և աղջկայ ուղարկութիւնը գրաւած է նամակով: Իսկ միկնոյն ժամանակ Բագաւը փնդում է աչքերով սենեակում մի նըս- տելու տեղ. նա ըստ երևոյթի վախենում է բազկաթոռներից և ճոճանակից. նորա ուղարկութիւնը կանգնում է պատի մօտ դրած լուսնալուսնի գեղեցիկ սեղանի վերայ. մօտենում է, մէջքը դարձնում է սեղանին և, ձեռքերը յետ տանելով, բռնում է սեղանի կողքից և կամենում է ձեռքերով մարմինը բարձրացնել սեղանի վերայ նստե- լու. բայց բարձրանալու ժամանակ, սեղանը իր հիմքի ծանրութիւ- նից, իր դիմքը, հաւատարակութիւնը կորցնում է, վայր է ընկնում և կոտորում, իսկ Բագաւը սեղանից հեռու է գլորում: Բոլորեքեան աատիկ վախեցած սուր ճիւղ են արձակում: Հասնում է Մարկ Ադա- միչը, ձեռքից վայր գցելով հազիւ բաց արած նամակը:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, Բարաւին, լայն ընկած Բարաւին

Այդ ինչ, արեցիր... կոտորեցիր:

ԲԱԴԱՆ, Կեղեցիկ լեւելելով և վախեցած

Ձէ, աղա, ո՞նչ մի տեղս չկողբուեց:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, աւելի Բարաւին

Նստ լաւ, շատ լաւ, կո ոչ մի տեղը չը- կոտորուեց. պայց սեղանը սեղանը կոտորուեց:

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ, նայելով

Зачѣмъ онъ лазилъ на столъ?

ՄԱՆԻԱ, արհուրած

Ну какой-же онъ сынъ Капитана?!

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, Բենեդիկտին Բարաւին

Пошполъ, пошполъ!!.

(Բագաւը վախեցած „пошполъ“ կամենալով դուրս փախել, կորցնում է միջի դուռը երկիւղից՝ և շփոթուած վազում է, ոտերը սոթ տալով դէպի Եկատերինա Գեօրգիեւնայի ննջարանը):

ԵԿԱՏԵՐԻՆԱ ԳԷՕՐԳԻԵՎՆԱ, իսկոյն

Маркъ, Маркъ, ննջարանս է գնում:

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, նորա յեղեկ, իսկոյն

Սպասիր, սպասիր...

(Բարաւին աւելի շփոթուած, յետի Բենեդիկտին և վա- ռձ է դէպի Մատենայի ննջարանը):

ՄԱՆԻԱ, վախեցած

Папа, папа, իմ ննջարանս:

(Բարաւին, որը ուղտ-ելով, վայր է ընկնում Բա- ռաւինի կնոյն: Մարկ Ադամիչը հասնելով և Բենեդիկտը Բարաւին յետից, զանգ է հարկում. Գաւին է Սերգէյը):

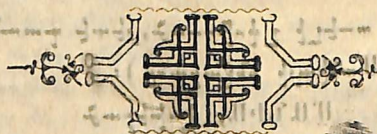
ՏԵՍԻՆ 11.

ՆՈՅՆԸ ԵՒ ՍԵՐԳԷՅ

ՄԱՐԿ ԱԴԱՄԻՉ, լերնայրան բարակ յետը քաղով
Սերգէյն

Вотъ, держи его руку. (Բարակ լանկան լայ
է լինում) Веди его, пока, въ людскую. Здѣсь
ему не мѣсто!

ՎԱՐԱԳՈՅՐ

50 k.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0585641

